

ความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนา
ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชา
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
SATISFACTION OF PROFESSIONAL EXPERIENCE IN LAW TOWARDS LEARNING
DEVELOPMENT OF STUDENTS IN BACHELOR OF LAW IN THE COURSE
OF PROFESSIONAL EXPERIENCES IN LAW IN THE 2nd SEMESTER
OF ACADEMIC YEAR 2563

สถิต จำเริญ และ จูฑารีย์ เปรมวิไลศักดิ์ บุญศักดิ์

SATID JUMRERN AND THITARI PREMILAIKUK BOONSUK

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต และเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายให้สอดคล้องกับการเป็นบัณฑิตอันพึงประสงค์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากหน่วยงาน 20 หน่วยงานที่นักศึกษา 62 คนเข้าฝึกงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) โดยด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.34) และประเด็น มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ มีจิตอาสา เสียสละ มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.32) และพบว่า นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานทางด้านกฎหมายในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน โดยมีการบูรณาการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติและได้รับความรู้ พัฒนาทักษะ เจตคติและประสบการณ์ในวิชาชีพกฎหมาย

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของหน่วยงาน, การพัฒนาผลการเรียนรู้, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study satisfaction of the units of professional experiences in law towards learning development of students in Bachelor of Law, and 2) to find guidelines for development of professional experiences in law in accordance with the expected outcomes of being undergraduate students. Questionnaire was used as the research instrument for data collection from 20 units where 62 intern students joined in the professional experience and the data were analyzed with Mean ($\bar{x}$) and Standard Deviation (S.D.).

Research results indicated that satisfaction of the units of professional experiences in law towards learning development of students in Bachelor of Law in an overall picture of five aspects was at the extremely satisfied level ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) as follows; morality and ethics ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.34), honesty to oneself and others ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30), volunteer, sacrifice, and generosity ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.32) respectively. It was also found that intern students of professional experiences in law who experienced in government and private agencies had integrated their knowledge base on both theory and practice, and they received knowledge, development skills, attitudes, and experiences in professional experiences in law.

Keywords: Satisfaction of the agency, learning development, Legal Professional Experience Training

บทนำ

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มีความมุ่งหมายจะผลิตบัณฑิตทางด้านนิติศาสตร์ให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางด้านกฎหมายแขนงต่าง ๆ สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกและรับผิดชอบในการช่วยเหลือสังคมและพัฒนาสังคม โดยการช่วยปกป้อง พิทักษ์ รักษาสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้การช่วยเหลือปกป้องและรักษาสิทธิประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบในวิชาชีพนักกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, 2560, น. 11)

การผลิตบัณฑิตของหลักสูตรจึงต้องสัมพันธ์กับพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในการมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย คิดกว้างไกลเป็นสากล มีความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น รวมทั้งผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตอาสา และเป็นที่พึ่งทางปัญญาของสังคม และสร้างองค์ความรู้วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์บนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทยและสากล เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตเป็นหลักสูตรมุ่งผลิตบัณฑิตทางนิติศาสตร์ ให้เป็นผู้มีความยุติธรรม และเป็นหลักนำสังคมหรือผู้นำท้องถิ่นโคราชในการ

อำนวยความสะดวก เป็นที่พึ่งทางปัญญาด้านกฎหมาย และสามารถให้ความช่วยเหลือผู้ที่ยังมีโอกาสเพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ มีคุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งมีทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรจึงต้องมุ่งเน้นและส่งเสริมการใช้กฎหมายที่คำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรมทางวิชาชีพ โดยใส่ใจถึงผลกระทบต่อสังคมโดยรวม (หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, 2560, น. 10)

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตจึงมีการบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ทั้ง 5 ด้าน และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งหลักสูตรมีรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษานอกกฎหมายที่มีการฝึกปฏิบัติงานทางด้านกฎหมาย ในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนหรือสถาบันต่าง ๆ โดยบูรณาการความรู้ที่ได้จากการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้ได้รับความรู้ พัฒนาทักษะ เจตคติและประสบการณ์ในวิชาชีพกฎหมาย โดยนักศึกษาจะต้องออกฝึกงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร สำนักงานอัยการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ สำนักงานคุมประพฤติ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษ (DSI) และสำนักงานทนายความ เป็นต้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

นักศึกษาที่ออกฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาดกค้างจำนวน 62 คน และฝึกในหน่วยงานของรัฐและเอกชน จำนวน 20 หน่วยงาน มีช่วงระยะเวลากว่า 3 เดือนตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2563–12 มีนาคม 2564 และจำนวนชั่วโมงฝึกงานต้องไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง และมีกระบวนการขั้นตอนในการประเมินและวัดผลที่หลากหลาย ประกอบด้วยผลการประเมินจากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ หน่วยงานควบคุมการฝึกงาน การบันทึกรายงานการฝึกงาน การเขียนบทความวิชาการและการนำเสนอผลการฝึกงาน เป็นต้น การศึกษาวิจัยนี้จึงต้องการหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายให้สอดคล้องกับการเป็นบัณฑิตอันพึงประสงค์ รวมทั้งในปี 2561 ได้มีการประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ พ.ศ. 2561 (มคอ.1) และต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรในปี 2564 จึงต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาวิจัยถึงความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในฐานะที่หน่วยงานต่าง ๆ นี้เป็นผู้ใช้บัณฑิต และเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือได้รับประโยชน์จากการทำงานหรือฝึกปฏิบัติงานจริงของนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยนี้จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริง

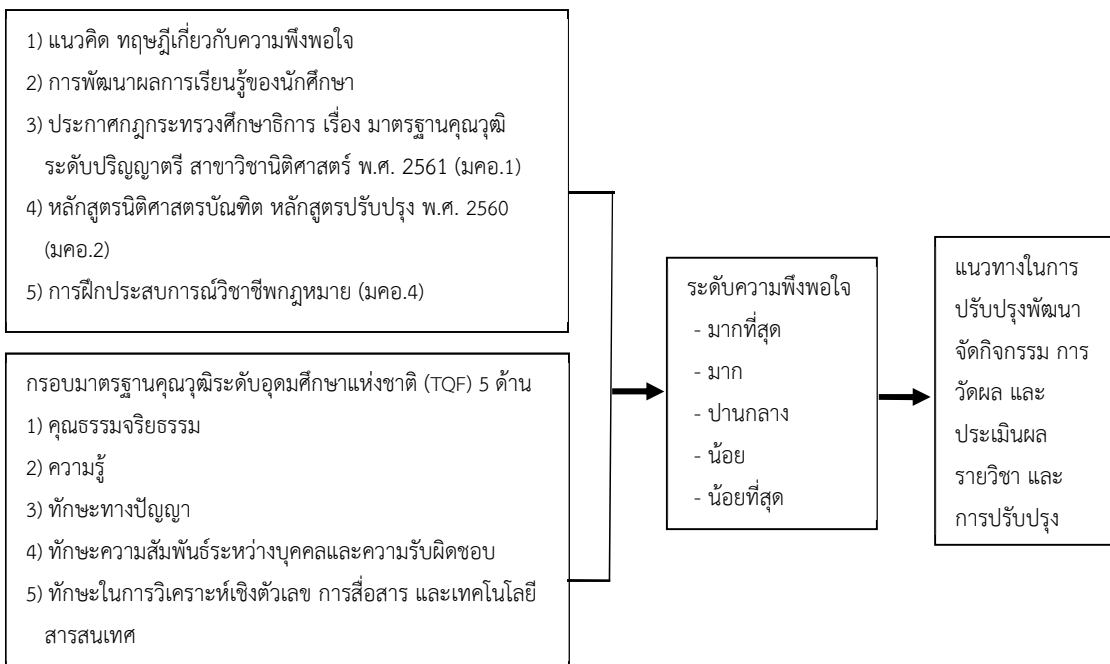
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของการฝึกงานให้สอดคล้องกับการเป็นบัณฑิตอันพึงประสงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. ทำให้ได้สารสนเทศและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของการฝึกงานให้สอดคล้องกับการเป็นบัณฑิตอันพึงประสงค์
3. ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการการเรียนการสอนและการปรับปรุงหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2565 ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยพื้นฐานที่มุ่งศึกษาความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ หน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 20 หน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย จำนวน 62 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เรียกว่า แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ และส่วนที่ 3 คือข้อเสนอแนะ แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องการคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือให้ผู้ทรงตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงจากหน่วยงานทั้งหมด 20 หน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 62 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาประมวลผลโดยใช้ระบบ SPSS เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ได้จากแบบสอบถามในเชิงปริมาณ ส่วนข้อเสนอแนะนำเสนอแบบร้อยแก้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบจำนวนและความถูกต้อง เพื่อนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามเชิงปริมาณและส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเป็นข้อคำถามปลายเปิดมาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์เชิงปริมาณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยเป็นไปตามเกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถาม ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาแบบร้อยแก้วเพื่อสรุปผลที่ได้จากการวิจัย จากนั้นจึงจัดทำรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลงาน

ผลการวิจัย

จากการที่ศึกษาและได้ทำการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตฝึกงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

จำนวนหน่วยงานที่ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น 20 หน่วยงาน โดยมีนักศึกษาเข้าฝึกงาน 62 คน เป็นเพศชาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 และเป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 โดยแบ่งแยกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศาล มี 5 หน่วยงาน ได้แก่ ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลแขวงนครราชสีมา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา ศาลปกครองนครราชสีมา ศาลมณฑลทหารบกที่ 21

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอัยการ มี 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดนครราชสีมา (สคชจ.) สำนักงานอัยการคดีศาลแขวงนครราชสีมา และสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดี มี 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

หน่วยงานอิสระหรือหน่วยงานอื่น มี 7 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนครราชสีมา เทศบาลเมืองนครราชสีมา สำนักงานศาลยุติธรรมภาค 3 สำนักงานกฎหมายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครราชสีมา และศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษเขตพื้นที่ 2 (DSI)

หน่วยงานเอกชนหรือสำนักงานทนายความ มี 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานกฎหมายเลิศธรรมทนายความและสวัสดิการชีวิต และสำนักงานสามารถ วงศ์นิยมและเพื่อนทนาย

2. ระดับความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย

ประเด็นการประเมินผลการเรียนรู้ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย มี 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.34) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ มีจิตอาสา เสียสละ มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.32) ประพฤติปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษากฎหมาย ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.35) และมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

2.2 ด้านความรู้ พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้านความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.54) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ มีความรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ดีในหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.55) มีความรู้ความเข้าใจหลักการ แนวคิดและบทบัญญัติกฎหมาย ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.50) และมีความรู้และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.53) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อ

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ มีความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.58) สามารถศึกษา ค้นหาหรือได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ตลอดจนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อเท็จจริงได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ได้รับความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในระดับมากที่สุด คือ มีการแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.56)

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.41) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ ความเพียรพยายาม ความขยันอดทนและความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือ รับฟังความเห็นของผู้อื่นและให้เกียรติแก่กัน ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.41) การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.42) และการปรับตัวในสังคม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

2.5 ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.42) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ การแต่งกาย บุคลิกภาพ กริยาจาพเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือ ความเอาใจใส่ และระมัดระวังต่ออุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.40) การสื่อสารด้วยภาษาเขียนและภาษาพูด รวมทั้งการซักถามที่ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจได้เหมาะสม ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.47) และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

2.6 การประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) โดยข้อที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ มีจิตอาสา เสียสละ มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.32) และความเพียรพยายาม ความขยันอดทนและความรับผิดชอบและการแต่งกาย บุคลิกภาพ กริยาจาพเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ ส่วนที่ได้รับความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในระดับมากที่สุด คือ มีการแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.56)

2.7 การประเมินผลการเรียนรู้แต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.41) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.53) และด้านความรู้ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ควบคุมการฝึกงานที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย และสำหรับหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายของนักศึกษา สามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

3.1.1 บุคลิกภาพสุภาพเรียบร้อย มารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ สุขุม พุดจาไพเราะ น่ารัก มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดและตรงต่อเวลา

3.1.2 นักศึกษามีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีศักยภาพและใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถมองภาพและประเมินลักษณะงานได้ดีมาก เข้าใจในเนื้องานได้ดี สามารถต่อยอดในการสอนงานแต่ละครั้งได้ดี สามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้ดี และมีการนำความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน รู้จักวิธีการทำงาน และวิธีการติดต่อกับบุคคลอื่น เรียนรู้วิธีการทำงานและทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้ดี

3.1.3 ควรทบทวนกฎหมายเพื่อสามารถนำไปใช้กับชีวิตจริงในการปฏิบัติกับหน้าที่การงาน อัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายนั้นอาจมีความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยจะได้มีความเข้าใจกฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม และควรได้รับการศึกษาของความรู้ด้านรัฐศาสตร์ และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรมีความตรงต่อเวลาและมีความอดทน สู้งานให้มากขึ้นจะทำให้การปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในการทำงาน และควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการทำงานให้มากขึ้นเพราะจะช่วยให้ นักศึกษากล้าแสดงออกทางความรู้ ความสามารถ เพื่อก่อให้เกิดการนำไปใช้ได้จริง

สรุป นักศึกษาเป็นผู้คุณลักษณะที่ดีในการเป็นนักกฎหมายเพราะมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์กฎหมาย มีความตั้งใจและใฝ่เรียนรู้ สามารถนำหลักกฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงและเรียนรู้งานที่ตนเองฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล้าคิด กล้าทำและแสดงความคิดเห็น และเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ซื่อสัตย์เสียสละ บุคลิกภาพสุภาพเรียบร้อย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3.2 สำหรับหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ซึ่งความคิดเห็นของผู้ควบคุมการฝึกงานที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 นักศึกษาสามารถเข้าใจตัวบทกับงานได้ดีกว่าผู้ที่เรียนหลักสูตรอื่น และสามารถมองภาพของงานศาลเข้าใจได้ดีมาก เช่น กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวทำให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการหรือกฎหมายด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว

3.2.2 สนับสนุนให้หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตมีการจัดให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย เพื่อเป็นประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในอนาคต หน่วยงานยินดีรับนักศึกษาฝึกงานเพราะการฝึกงานเป็น

ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากการฝึกงานเพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานในวิชาชีพกฎหมาย และเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาว่าจะประกอบอาชีพกฎหมายต่อไปในอนาคตหรือไม่

3.2.3 ควรมีการจัดหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตให้มีการประยุกต์กับวิชาชีพอื่น เช่น กฎหมายกับบัญชี กฎหมายกับรัฐศาสตร์ กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ และจัดให้มีการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย และควรสอนการใช้อุปกรณ์สำนักงานฯ ระเบียบสารบรรณก่อนฝึกประสบการณ์ และควรมีกิจกรรมให้นักศึกษาแสดงออกทางด้านกฎหมายเพื่อให้นักศึกษากล้าพูด แสดงความคิดเห็นทางกฎหมายที่ดีต่อไป

กล่าวโดยสรุป หน่วยงานยินดีต้อนรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานเนื่องจากนักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทั้งเรื่องการทำงาน การปรับตัวและการนำความรู้ที่เรียนมาปรับใช้กับการทำงานในอนาคต อีกทั้งยังได้แนวทางในการทำงานและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น การเรียนเนติบัณฑิต สอบใบประกอบวิชาชีพทนายความ โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สำนักงานฯ และระเบียบสารบรรณ รวมทั้งภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย นอกจากนี้ยังเสนอให้หลักสูตรจัดให้มีการประยุกต์กับวิชาชีพอื่น เช่น กฎหมายกับบัญชี กฎหมายกับรัฐศาสตร์ กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ ให้กับนักศึกษาด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานที่นักศึกษาฝึกงานตามประเภทของหน่วยงานแบ่งได้ 6 กลุ่มหน่วยงานที่แตกต่างกันไป ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างและหลากหลายทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจากการฝึกงานในหน่วยงานที่แตกต่างกันทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น ๆ ที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ศาลมณฑลทหารบกที่ 21 เป็นหน่วยงานที่นักศึกษาไม่ได้ศึกษารายวิชานี้หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนี้มาก่อน หรือหน่วยงานเอกชนหรือทนายความเป็นหน่วยงานที่มุ่งให้นักศึกษาฝึกงานได้ปฏิบัติงานจริงเช่นเดียวกันทนายความซึ่งเป็นหน่วยงานที่คาดหวังว่านักศึกษาที่เลือกมาฝึกงานที่สำนักงานทนายความต้องการที่จะประกอบวิชาชีพทนายความ การให้นักศึกษาฝึกงานในหน่วยงาน 20 หน่วยงานจึงสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย (หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, 2560, น. 47) ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานทางด้านกฎหมาย ในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชนหรือสถาบันต่าง ๆ โดยบูรณาการความรู้ที่ได้จากการศึกษาของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไปปรับใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในสถานการณ์จริง

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากแบบสอบถามของหน่วยงานที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย

2.1 การประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.44) โดยด้าน

คุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.34) แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความยึดมั่นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างโดดเด่นตรงตามหลักการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านที่ 1 คือคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรชาติ อักษรพิมพ์, ชิตฐิตา สันรักษาและสลิลา วงศ์กระจ่าง (2550) ที่ผู้ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานด้านคุณธรรมจริยธรรมและเจตคติต่อการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.55) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศา เบญจรัตนานนท์ (2560) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติต่อการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด (4.26) และยังพบว่าประเด็นที่หน่วยงานพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายในระดับมากที่สุด คือมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือ มีจิตอาสา เสียสละ มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.32) และความเพียรพยายาม ความขยันอดทนและความรับผิดชอบและการแต่งกาย บุคลิกภาพ กริยาจาพเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ จะเห็นว่าทั้ง 3 ประเด็นอยู่ในด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตามการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านที่ 1 และ 5) ซึ่งหน่วยงานมีความพึงพอใจต่อประเด็นความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุเทวี คงคุณ (2556) นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์ และกรรณิการ์ เพ็ญนำผล (2553) วิฑูร กิจเครือ, ชลิตร์ มณีสุวรรณ และชนิดา พลอยสุกใส (2552) Deita และอาคม เพ็ญจันทิก (2556) นันทา เต็มสมบัติถาวร, พัชราภรณ์ หงส์สิบสอง และศิริลักษณ์ นรินทร์รัตน์ (2556) และสอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษา ส่วนที่ได้รับความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในระดับมากที่สุด คือ มีการแก้ไข้ปัญหาและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.56) ซึ่งอยู่ในด้านทักษะทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาที่หน่วยงานอยากให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมและการทำงานให้มากขึ้นเพราะจะช่วยให้ นักศึกษากล้าแสดงออกทางความรู้ ความสามารถ เพื่อก่อให้เกิดการนำไปใช้ได้จริง

ข้อค้นพบ คือ ในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา หน่วยงานต่าง ๆ มีความเห็นว่าคุณศึกษามีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นนักกฎหมายเพราะมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์กฎหมาย มีความตั้งใจและใฝ่เรียนรู้ สามารถนำหลักกฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงและเรียนรู้งานที่ตนเองฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล้าคิด กล้าทำและแสดงความคิดเห็น และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ขยัน เสียสละ บุคลิกสุภาพเรียบร้อย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จึงสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของบัณฑิต คือ สำนึกดี มีความรู้ พร้อมสู้งาน และสอดคล้องกับรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายเพราะมีการบูรณาการความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และได้รับความรู้ พัฒนาทักษะ เจตคติ และประสบการณ์ในวิชาชีพกฎหมาย (หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, 2560, น. 47) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิไลวรรณ ศรีแสงอ่อน (2557, น. 35) สถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจวิทยาลัยเทคนิคลพบุรี โดยรวมคือมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง มีความขยัน อดทน มีจิตสาธารณะ เต็มใจช่วยเหลืองาน การทำงานมีความเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ มีไหวพริบในการทำงาน มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ปรับรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงานหรือสถานประกอบการ

1.2 จัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่รับนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตเข้าฝึกงาน เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ฝึกงานให้นักศึกษารุ่นต่อไปและเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียนให้กับนักศึกษา

1.3 การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยพื้นฐานที่เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนกับงานวิจัยกับการบริการวิชาการ จึงควรมีประเด็นการบูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ต่องานประกันคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายกับรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายของนักศึกษาชั้นปีที่ 4

2.2 การศึกษาโอกาสของการเข้าทำงานในสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมายเสร็จสิ้นลง

2.3 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานด้านกฎหมายของนักศึกษา

2.4 ประเมินและวิเคราะห์หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตเพื่อปรับปรุงเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

เอกสารอ้างอิง

นันทา เต็มสมบัติถาวร, พัชราภรณ์ หงส์สืบสอง และศิริลักษณ์ นรินทร์รัตน์. (2556). “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลที่สถานประกอบการต้องการ”.

วารสารวิชาการและวิจัยมจร พระนคร ฉบับพิเศษ. ในการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ครั้งที่ 5 (หน้า 149-156). จาก <http://journal.rmutp.ac.th/wp-content/uploads/2014/08/Special-LiberalArt-Humanity-Tourist-18.pdf>

นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์, และ กรรณิการ์ เผือกนำผล. (2553). ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จาก

<http://www.social.rbru.ac.th/pageNew/research/budget%20year%2054/10.pdf>

- ราชกิจจานุเบกษา. (2535). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
นิติศาสตร์ พ.ศ. 2561. เล่มที่ 135, ตอนพิเศษ 319 ง, 13 ธันวาคม 2561.
- วิฑูร กิจเครือ, ชลิตร์ มณีสุวรรณ และชนิดา พลอยสุกใส. (2552). ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อ
นักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี.
- วิไลวรรณ ศรีแสงอ่อน. (2557). ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานเกี่ยวกับการ
ประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557. ลพบุรี: วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี.
- สุเทวี คงคุณ. (2556). ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัย
ราชภัฏศรีสะเกษ. จาก
<http://clg.ssru.ac.th/clgpage/wpcontent/uploads/2014/07/research1.docx>
- หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต. (2560). หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560. นครราชสีมา: คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อดิศา เบญจรัตน์นนท์. (2560). “ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์”. วารสารวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(2), น. 184-194.
- Deita, H. C. H., และอาคม เพือกจันทิก. (2556). “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจตามความต้องการของสถานประกอบการ”. วารสารวิชาการศรีปทุม
ชลบุรี, 9(3), น. 27-33.